

Små barn tar stort eget ansvar

I Sandviken finns tio-åringarna som jobbar hemifrån en dag i veckan med stöd av Internet.

–Det är vid den åldern vi måste börja, menar Kåre Skantz som i tre år arbetat med denna form av undervisning för elever i åldern 10-12 år.

Det blir allt vanligare att gymnasieskolor inför virtuella alternativ där elever kan arbeta hemifrån, med stöd av Internet, en eller två dagar i veckan. Gymnasieeleverna är ofta positiva till arbetssättet, men i bland annat den utvärdering gymnasiet i Lerum gjorde, ansåg eleverna att det också fanns problem och svårigheter med att själva ta ansvar för sitt eget lärande.

Det är inte så konstigt, menar Kåre Skantz, lärare i Sandviken som nu arbetar vid kommunens IT-resurs.

– Det går inte att börja tilldela dem ansvar i övre tonåren. Skolorna måste påbörja detta arbetssätt när barnen är yngre, vid 13-15 års ålder stelnar ungdomarnas omvärldssyn och det är mycket svårare att få dem att byta perspektiv.

På Årsundaskolan och Kungsgårdens skola i Sandviken kan eleverna i tre femsexor och två fyror arbeta hemifrån en dag i veckan med stöd av Sandvikens intranät – Källan. Fyrorna förbereder sig under hösten och på vårterminen kan de barn som lärarna och föräldrarna anser klarar av detta göra sina första försök. En utvärdering visar att barnen tar mer ansvar för sitt eget lärande och att deras motivation för skolarbetet ökar.

– Som lärare har jag aldrig haft så bra koll på vad eleverna kan och om de når de uppsatta målen. Eleverna för loggbok och dokumenterar kontinuerligt alla sina arbeten på nätet, säger Kåre Skantz.

nya kompetenser

Utgångspunkten för Sandvikens form av flexibelt lärande är att dagens samhälle kräver andra kompetenser av både eleverna och lärarna än vad "traditionell undervisning" tillför. Kunskaper som att struktu-

ra information, bedöma information och utvärdera egen verksamhet.

– För att klara det krävs att eleverna tidigt lär sig att ta ansvar för sitt eget lärande. En del i ett flexibelt lärande är att eleverna får använda informationsteknik och i högre grad själva välja var de arbetar med sina skoluppgifter, säger Kåre Skantz.

Han startade 1995 projektet "E-post och gosedjur" där hans elever från fyran till sexan via e-post samarbetade med elever i USA och Kanada. Klasserna skickade ett gosedjur till varandra och skrev sedan en dagbok ur djurets perspektiv. För brevväxlingen användes e-post. Eleverna blev allt bättre i engelska genom kommunikationen. De läste också skönlitteratur på engelska och de vanliga läroböckerna blev till sist överflödiga. Eftersom det då bara fanns ett par datorer i klassrummet arbetade eleverna hela tiden med olika saker. Det kunde vara åtta olika aktiviteter igång samtidigt.

– Den vanliga skoldagen med fasta timmar för OÄ, matte, svenska och engelska fungerade inte. Det fick mig att börja fundera på ett än mer flexibelt lärande i form av att eleverna skulle få möjlighet att arbeta hemifrån en dag i veckan. Lyckade försök med detta på Palmkrantzskolan i Östersund gav mig också inspiration, säger Kåre Skantz.

föräldrarna med

Inför försöket, som började hösten 1999, fick de få elever som inte hade en Internetuppkopplad dator hemma en lånedatorer från kommunen. Skolan betalade också en ersättning för den tid, maximalt två timmar per vecka, som eleverna var uppkopplade hemifrån.

Föräldrarna involverades och erbjöds en introduktionskurs i användandet av det konferenssystem som deras barn använde. Dels för att föräldrarna skulle bli mer delaktiga i barnens skolarbete och dels för att ge dem ökade IT-kunskaper.

Syftet med projektet formulerades under punkterna: ett aktivt kunskaps-sökande, föräldramedverkan, internationalisering, kommunikation och datorn som ett pedagogiskt verktyg.

Tre år senare är arbetssättet en del av vardagen. Varje måndag planerar eleverna veckans arbete och kan sedan välja att tillsammans med en kamrat arbeta två halva dagar eller en hel dag hemifrån eller från en annan lokal utanför klassrummet. De bestämmer själva när de ska arbeta med sina olika arbetsområden, hur det ska gå till, med vem de samarbetar och hur de ska redovisa sina arbeten. Pedagogiken bygger på ett problembaserat synsätt. En viktig del i arbetet är den loggbok över dagens arbete som eleverna skriver och hemarbetsdagarnas loggböcker läggs naturligtvis ut på intranätet.

lärandet roligare

Utvärderingen av försöket med flexibelt lärande på Årsundaskolan visar att både elever och föräldrar är mycket nöjda. Eleverna anser att de tar större ansvar för sitt lärande och att de har större inflytande genom att de nu i högre grad bestämmer när och hur de ska arbeta. I så hög grad som möjligt har även eleverna inflytande över vad de skall arbeta med. De flesta menar att kunskaperna fastnar lättare och att de får mera gjort på kortare tid när de arbetar hemifrån, samtidigt som det blir roligare att plugga.

Eleverna upplever inte många nackdelar med de nya arbetssätten. Några tycker att det kan bli ensamt om man inte jobbar ihop, att man inte alltid får hjälp när man behöver det och att det flexibla arbetssättet kräver en större arbetsinsats. Men alla är eniga om att fördelarna är större än nackdelarna. En majoritet av föräldrarna anser att deras barn arbetar bättre hemma än i skolan och att de tar mer ansvar.

En annan aspekt är att föräldrarna tycker att barnen blivit bättre kompisar

Årsundaskolans elever arbetar med datorn som stöd i ett flexibelt lärande.

Foto: Kåre Skantz

eftersom de nu också träffas på nätet. De som inte umgås i skolan kommunicerar via nätet och blir på så sätt vänner.

– Vårt arbetssätt ökar barnens självkänsla, de tycker dessutom det är kul. Att de arbetar bättre hemma tror både jag och barnen beror på att de blir mer koncentrerade eftersom de inte behöver ha koll på vad kamraterna håller på med. Arbetssättet utvecklar faktiskt social och kommunikativ kompetens. En viktig del i arbetet är responsen från lärarna. Vi ger bara positiv återkoppling via nätet, det som eleverna behöver förbättra delger jag dem muntligt.

Nu har de mindre barnens arbetssätt spritt sig till några gymnasieklasser i Sandviken, men de elever från Årsunda-

skolan som påbörjade projektet 1999 och nu går på högstadiet får inte längre arbeta på detta sätt. Både eleverna och deras föräldrar vill fortsätta med det flexibla lärandet och de har skrivit protestlistor till ansvariga skolledare och insändare i lokalpressen för att få till en ändring.

– Jag tror och hoppas att det snart kommer till en förändring. Nu är det kursplaner och betyg i kombination med schemalaggningsen som sätter käppar i hjulet. Tyvärr är det allt för vanligt att skolans organisation styr den pedagogiska verksamheten, säger Kåre Skantz.

BOSSE ANDERSSON

bosse.andersson@utbildning.lerum.se

artikel.länkar

En utvärdering av projektet finns att läsa som pdf-fil på sandvikens webbplats: <http://dynaweb.sandviken.se/dynaWeb/document/utv.PDF>

På KK-stiftelsen webbplats Kollegiet finns två artiklar om Årsundaskolan: www.kollegiet.com Sök under Flexibelt lärande–skolexempel–reportage

Kontakt: Kåre Skantz har e-post: Kare.Skantz@sandviken.se